

Det kongelige helse- og omsorgsdepartement
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo
postmottak@hod.dep.no

Oslo 15. september 2022

Innspill – Nasjonal helse- og samhandlingsplan

Innen øyehelsefeltet er det kjente kapasitetsproblemer i spesialisthelsetjenesten, lange ventelister og enkelte pasientgrupper får ikke hjelp til rett tid. I et helsefremmende samfunn som skal forebygge sykdom og sikre godt syn i befolkningen må regjeringen ta syn og øyehelse mer på alvor.

Synsfeltet skiller seg fra den øvrige helsetjenesten, ved at de offentlige finansierte tjenestene kun finnes i spesialisthelsetjenesten. Optikeren er førstelinje med synskompetanse, uten offentlig finansiering. Dette gir etiske utfordringer for helsesykepleier og lege når barn henvises til optiker - fordi foreldrene må betale for synsundersøkelsen – som er gratis hos øyelege. Optikere blir i denne sammenheng en ufrivillig helseprofitør. Ulik tilgang til øyelege kan skape sosiale ulikhet.

Unødvendige pasientkaruseller

Dagens organisering gir mange øyepasienter uheldig ventetid, lang reisevei og unødvendige økonomiske utlegg. Samfunnets kostnader er høye. Vi må komme oss dit innen synsfeltet at vi bruker primærhelsetjenesten når vi kan, og spesialisthelsetjenesten når vi må. Barn og unge med mistanke om synsproblemer skaper et unødvendig press på legene og øyelegene – før barna får briller for å korrigere synsfeil hos sin lokale optiker. Dette er en unødvendig pasientkarusell.

Optikere bør avlaste spesialisthelsetjenesten mer slik at øyelegene kan ta seg bedre av menneskene med de mest alvorlige øyehelseplagene. Mer samhandling sikrer god kvalitet på tjenestene og pasientenes sikkerhet. Norske optikere er høyt kvalifiserte, digitale, fremtidsrettet og tilgjengelig der folk bor. Vi vil gjerne bidra til bedre syn- og øyehelse i befolkningen.

Aktuelle tiltak og gode eksempler

I mange land har optikere flere oppgaver og et tydeligere ansvar som førstelinjehelsetjeneste enn i Norge. Endringer må på plass for å sikre syn- og øyehelsehjelp fremover. Tettere samarbeid mellom aktørene i primærhelsetjenesten vil avlaste spesialisthelsetjenesten. Noen oppgaver bør være helt eller delvis finansiert av det offentlige, som for eksempel undersøkelse av barn henvist til optiker fra helsesykepleier eller lege. Dette sparer kostnader og frigjør tid hos legene og øyelegene.

I Skottland har optikere en tydelig rolle som offentlig førstelinjeaktør med ansvar som reduserer belastningen på spesialisthelsetjenesten. Dette sørger for bedre syn- og øyehelsetilbud til befolkningen, reduserer presset på spesialisthelsetjenesten og gjør helsetjenesten i stand til å møte fremtidens utfordringer. Norge bør ta lærdom fra Skottland.

Vennlig hilsen

Hans Torvald Haugo
Generalsekretær
Norges Optikerforbund